

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2587/2021
25.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Јелена Крстић, адвокат из ..., против туженог „Ниш-експрес“ ДОО Ниш, кога заступа пуномоћник Весна Лојпур Стојменовић, адвокат из ..., ради поништаја решења о престанку радног односа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2348/2021 од 03.06.2021. године, у седници одржаној 25.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2348/2021 од 03.06.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 2933/18 од 22.01.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено као незаконито решење о отказу уговора о раду донето од стране туженог број .. од 13.09.2018. године и тужени је обавезан да тужиоцу призна сва права по основу рада за период од 13.09.2018. године до правноснажности пресуде. Ставом другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и тужени је обавезан да уместо враћања на рад, тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 315.378,00 динара са законском затезном каматом од 18.10.2018. године као дана подношења тужбе до исплате, док је тужбени захтев преко досуђеног, а до траженог износа од 490.588,00 динара одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 158.608,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2348/2021 од 03.06.2021. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, усвајајућем делу става другог и ставу трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао добијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20) и утврдио да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није ревизијски разлог према члану 407. став 1. тачка 1. и 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био у радном односу код туженог на пословима ... у служби ... на које је распоређен на основу уговора о раду и утврђивању зараде број ... од 01.10.2017. године. Решењем о отказу уговора о раду број ... од 13.09.2018. године, тужиоцу је отказан наведени уговор о раду из разлога што је одбио да прими анекс број 1 уговора о раду. Доношењу наведеног решења претходило је достављање понуде за измену уговорених услова рада број .. од 04.09.2018. године ради закључења анекса број 1 уговора о раду. Тужиоцу је достављена понуда за измену уговорених услова рада и то тачке 1. и 8. уговора о раду, уз понуду одговарајућег посла .. кондуктера у Погону путнички саобраћај, градско-приградски саобраћај. У образложењу понуде наведено је да се тужиоцу нуди премештај на други одговарајући посао због потребе процеса и организације рада, увођења нове организације рада у циљу коришћења радних капацитета и радних способности запосленог. Поред тога, наведено је да је запослени дужан да се најкасније у року од 8 дана од дана пријема понуде изјасни о понуди, као и да се запосленом може отказати уговор о раду ако се не изјасни о понуди у остављеном року, односно одбије понуду и не потпише анекс уговора о раду. Тужилац није тражио враћање на рад, већ накнаду штете, па је утврђено да има 40 година живота, да је код туженог као послодавца провео у радном односу 7 година 11 месеци и 22 дана, да има трочлану породицу, тако да поред себе издржава једно малолетно дете, као и да зарада тужиоца износи 35.042,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев тужиоца и поништили као незаконито решење о отказу уговора о раду број .. од 13.09.2018. године и туженог обавезали да тужиоцу, уместо враћања на рад, на име накнаде штете исплати девет зарада на основу члана 191. став 5. Закона о раду.

Према члану 171. став 1. тачка 1. Закона о раду, послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада ради премештаја на други одговарајући посао, због потребе процеса и организације рада, с тим што се одговарајућим послом у смислу става 1. тачка 1. и 3. овог члана сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду (став 2.). По члану 172. наведеног закона послодавац је дужан да запосленом уз анекс уговора о раду достави посмено обавештење које садржи разлоге за понуђени анекс уговора, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од 8 радних дана и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора (став 1.). Запослени који одбије понуду анекса уговора у остављеном року, задржава право да у судском поступку поводом отказа уговора о раду у смислу члана 179. став 5. тачка 2. овог закона, оспорава законитост анекса уговора (став 3.) при чему се сматра да је запослени одбио понуду анекса уговора ако не потпише анекс уговора у року из става 1. овог члана (став 4.).

По члану 179. став 5. тачка 2. Закона о раду, запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако одбије закључење анекса уговора о раду у смислу члана 171. став 1. тачка 1-5 овог закона. Ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтева да се врати на рад, суд ће, на захтев запосленог, обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада запосленог, у зависности од временаведеног у радном односу код послодавца, година живота запосленог и броја издржаваних чланова породице (члан 191. став 5.).

Правилна примена наведеног материјалног права подразумева да послодавац може запосленом понудити измену уговорених услова рада, али је дужан да образложи које су то промене у процесу организације рада довеле до тога да се тужиоцу понуди да закључи анекс уговора о раду, ради премештаја на друго радно место, а што је у конкретном случају изостало. Тужени приликом отказа уговора о раду није поступао у складу са одредбама члана 171. и 172. Закона о раду. Тужени је понудио тужиоцу да закључи анекс уговора о раду и доставио му писмено обавештење за измену уговорених услова рада и закључење анекса, али у њему нису на потпун и законит начин обухваћени и образложени сви елементи због којих се тужиоцу нуди премештај на друго радно место, односно нису наведени конкретни и образложени разлози за понуду и премештај тужиоца на друго радно место. У одсуству јасно конкретизованих разлога у понуди за закључење анекса уговора о раду, као што је то овде случај, правилно су нижестепени судови закључили да наведено чини сам поступак измене уговорених услова рада незаконитим и сходно томе није било места отказу уговора о раду тужиоцу.

Супротно наводима ревизије, разлози у понуди да се премештај на друго радно место нуди због потребе процеса и организације рада, увођења нове организације рада у циљу коришћења радних капацитета и радних способности запосленог, представљају уопштenu формулацију без образложења конкретних разлога, па је последично решење о отказу уговора о раду незаконито. Потпуна обавештеност запосленог о свим чињеницама које се тичу разлога за његов премештај на друго радно место, неопходна је као услов већ у писменом обавештењу за понуђени анекс уговора. Зато су без утицаја наводи ревидента да је у поступку доказао разлоге за измену уговорених услова рада, променама у организацији рада у ... служби, односно хитности попуњавања радних капацитета, радног места кондуктера. Запослени који је одбио понуду анекса уговора има право да у судском поступку поводом отказа уговора о раду оспорава законитост анекса. Како је у поступку утврђено да је тужиоцу престао радни однос без правног основа и како тужилац није захтевао да се врати на рад већ накнаду штете, то је применом члана 191. став 5. Закона о раду правилно досуђена накнада штете у висини девет зарада, имајући у виду све утврђене релевантне околности (године живота, време које је тужилац провео у радном односу код туженог, као и број издржаваних чланова породице). Имајући у виду изнето неосновано се наводима ревизије указује да је у побијаној одлуци погрешно примењено материјално право.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**